

N:o 7.

Ank. till Riksd. Kansli den 13 April 1886, kl. 2 e. m.

Konstitutions-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring af §§ 6, 9, 13, 16 och 20 Riksdagsordningen.

Uti en från Andra Kammaren till Utskottet öfverlemnad motion, N:o 192, har Herr *N. Petersson* i Runtorp föreslagit, att Riksdagen för sin del ville besluta följande ändringar i Riksdagsordningen:

“§ 6. Första Kammarens ledamöter — — — landsting deltaga. Hvarje landsting och sådan stad, som nu nämnd är, välja, efter folkmängden inom sitt område, en riksdagsman för hvarje fullt tal af fyratiotusen och en för öfverskott af minst tjugotusen. Går ej folkmängden upp till fyratiotusen, väljes dock en riksdagsman.

§ 9 (tillägg). Äro ledamöter för en stad eller ett landstingsområde flere, än som svarar mot dess folkmängd, afgår den först, som färre riksdagar bevistat, och bland dem, som bevistat lika många riksdagar, den förr, som yngre är.

§ 13, mom. 2. Vid val till Andra Kammaren utgör hvarje stad eller domsaga med minst tjugotusen invånare en valkrets. Öfriga städer välja tillsammans med den domsaga, der de äro belägna. Domsagor med mindre folkmängd än tjugotusen välja tillsammans med den bland närgränsande domsagor, som Konungen bestämmer. Hvarje sådan valkrets, som nu nämnd är, väljer, efter folkmängden inom sitt område, en riksdagsman för hvarje fullt tal af tjugotusen.

§ 16. Valet förrättas inför domhafvande eller, om valkretsen lyder under flera domstolar, inför den magistrat eller domhafvande, under hvilken största folkmängden lyder. För hvarje kommun välje, inför kommunalstämmans ordförande, magistraten eller den för stad utan egen jurisdiktion särskildt tillsatta styrelse, en elektor och derutöfver, efter folkmängden, en för hvarje fullt tal af ett tusen. (Mom. 2.) Kommuner, som hafva att gemensamt välja riksdagsman, ega dock begagna det omedelbara valsättet — — — valprotokollen till vederbörande valförrättare insändas. (Mom. 3.) I stad, som har att ensam sända en eller flere riksdagsmän — — — (oförändradt).

§ 20. För den, som blifvit utsedd till ledamot i Andra Kammaren, utfärdas ofördröjligen fullmakt, underskrifven af vederbörande valförrättare och af följande lydelse: »Vid riksdagsmannaval, som den — — hållits i N. N. valkrets» — — (oförändradt).«

Till stöd för den föreslagna grundlagsändringen anför motionären följande:

«Vid antagandet af nu gällande Riksdagsordning funno statsmagtarna skäligt att till skyddande af städernas intressen tillförsäkra dem ett större antal representanter i Andra Kammaren än som efter deras folkmängd rätteligen bort tillkomma dem. I den motivering, som åtföljde förslaget till ny Riksdagsordning, hade dess författare angifvit såsom en lämplig proportion en riksdagsman på 10,000 invånare för städerna och en på 20,000 å landet. Efter 1883 års folkmängd, som lades till grund vid senaste allmänna val, skulle detta gifvit 74 riksdagsmän för städerna och 192 å landet. Men som bekant hafva vi nu i stället respektive 69 och 145, hvilket ställer sig ungefär som 3 till 8, i stället för 1 till 2.

En mycket betydlig förmån är härmed städerna medgifven på landsbygdens bekostnad. Jag vill här ej närmare undersöka om denna förmån var befogad under då gällande förhållanden; men säkert är, att den numera icke är det. Behöfde städerna då något särskildt skydd, så äro de nu, tack vare den ofantliga tillväxten i deras folkmängd, fullkomligt i stånd att skydda sig sjelfva. Deras befolkning har nemligen ökats från 496,000 år 1865 till öfver 800,000 år 1885 (hvars siffror väl ännu ej äro officielt kända, men med all nödig säkerhet kunna beräknas på grund af presterskapets uppgifter).

I bredd härmed har följt en motsvarande tillväxt i antalet af deras riksdagsmän. Vid 1866 års val var det 55 mot 135 från landet, men skall vid 1887 års val med all säkerhet uppgå till ej mindre än 77 mot 146 eller 147 från landet. Således redan då öfver en tredjedel af

hela antalet; och det finnes all anledning, att denna hastiga tillväxt allt framgent skall fortgå på samma sätt, efter som vi lefva i en tid, då städerna växa i alla land.

Men hvad som en gång var ämnadt till skydd för städerna, det varder då till skada för landsbygden. Får det fortgå oförändradt på samma sätt, skall den tid icke vara aflägsen, då städernas riksdagsmän i antal ginge upp mot landsbygdens. Man må nu för öfrigt hysa hvilka åsichter som helst om förhållandet mellan stad och land, så bör det dock falla alldeles af sig sjelft, att detta icke kan vara till förmån för det helas jemvigt.

Under sådana förhållanden synes ingen annan lösning återstå, än att den undantagsförmån, som Riksdagsordningen medgifvit städerna vid val till Andra Kammaren, måtte helt och hållet upphöra, såsom numera öfverflödigt och skadligt, och städerna i detta hänseende likställas med andra delar af landet.

Det förefaller dessutom som om mindre städer, såsom Södertelje och Enköping eller Laholm och Kongsbacka, borde hafva flera intressen gemensamma med kringliggande domsåga och härad, än med hvarandra. Och i småstädernas valkretsar plägar vanligtvis största staden så beherska valet, att de öfriga blifva i sjelfva verket orepresenterade, hvilket väl ej heller kan vara nyttigt.

O således valkretsarne till Andra Kammaren skola ombildas, så att städer, som äro för små att välja egen riksdagsman, sammanslås med landsbygden, bör dervid äfven läggas märke till en annan sak. Sverige står sig med en talrikare riksförsamling än något annat land i världen af motsvarande folkmängd, och antalet riksdagsmän ökas i bredd med folkmängden ovanligt hastigt. Härigenom uppkommer större tidsutdräkt, men icke större mångsidighet vid frågornas behandling, under det riksdagskostnaderna onödigtvis ökas. Särskildt må framhållas att, om Kamrarnes antal inskränktes, det nuvarande riksdagshuset sedan någon reparation skulle kunna under lång tid användas, hvarigenom en utgift på flera millioner besparades landet. För jemvigtens bibehållande måste inskränkningen afse båda Kamrarna, och de tal, 116 och 174, som här nedan angifvas, svara ganska nära med talen 120 för Första och 180 för Andra Kammaren, som Riksdagsordningens stiftare redan början tänkte sig.

Vad till Andra Kammaren borde då förrättas efter följande grunder: Då det är af vigt, att partihänsyn ej må inverka vid valkretsarnes bildande, borde detta böra ske efter en gång för alla bestämda regler. Hvarje stad med minst 20,000 invånare skulle bilda egen valkrets.

Öfriga städer skulle förenas med närmaste domsaga, som till undvikande af godtycklighet vid kretsindelning skulle bilda en enda valkrets, ehvad den hade att välja en eller flere riksdagsmän. Domsagor med mindre än 20,000 invånare skulle förenas till en krets med den af närgränsande domsagor, som Konungen bestämmer. Hvarje valkrets skulle sedan välja en riksdagsman för hvarje fullt tal af 20,000 invånare.

Om dessa grunder tillämpats vid 1884 års val, skulle Andra Kammaren bestått af 174 ledamöter från 116 valkretsar. Stockholm skulle haft 9 riksdagsmän, Göteborg 4, Malmö 2 och Norrköping 1. Två domsagor skulle förenats med hvarandra och tre med närbelägna andra domsagor till gemensamt val.

I kretsar, som bestode af både stad och land, och der valet för rättades genom elektorer, torde ock den förändring vara af nöden, att stadselektorerna inskränktes till en på 1,000 invånare liksom på landet, i stället för en på 500, på det icke städerna vid medelbara val måtte få dubbel rösträtt.

För att återföra Första Kammaren till proportion med den Andra, bör den förra inskränkas till en ledamot på 40,000 invånare. Men det är dervid ej nog att bestämma, att hvarje stad eller landstingsområde väljer en för hvarje *fullt* tal af 40,000, ty derigenom skulle efter 1883 års folkmängd ernåtts blott ett antal af 102. För att undvika detta, tillägges en riksdagsman på hvart och ett af de ställen, der öfver skottet utöfver jemna 40,000-tal går till minst 20,000. Härigenom erhålles ett antal af 116 ledamöter.

Då Första Kammaren väljes för längre tid än den Andra och på det den förstnämnda ej må blifva allt för talrik under öfvergångstiden, torde ock en bestämmelse böra bifogas om huru förfaras skall, då Kammaren är öfvertalig. För att dervid förlusten af politisk erfarenhet må blifva så ringa som möjligt, torde vara lämpligt att i sådant fall de öfvertalige varda skyldige att afgå i den mån de äro yngre eller be- vistat färre riksdagar.»

Utskottet behöfver icke vara mångordigt i sitt yttrande öfver motionärens förslag. Tillräckligt torde vara att påpeka, att, derest detsamma blefve lag, antalet af städernas representanter i Andra Kam- maren skulle, efter 1883 års folkmängd, från hvilken motionären i bi- lagorna till motionen utgår, icke öfverstiga sexton, ty i alla de val- kretsar, som komme att bestå af stad och land, saknar man hvarje säkerhet för att staden mot landsbygdens önskan skulle kunna få igenom en enda riksdagsman. Städer, egande tillsammans en folkmängd af

mera än 400,000 personer, blefve härigenom, för att använda motionärens e na ord, orepresenterade.

Då emellertid Utskottet icke kan anse ett sådant sakernas tillstånd v ra till förmån för det helas jemvigt, hvars åvägabringande motionär n angifver såsom hufvudsyftet med den väckta motionen, utan två om är af den meningen, att så väl den olikartade organisationen a städernas kommunala förhållanden, förvaltning och lagskipning so ock den mångfald af viktiga samhällsintressen, som koncentrera sig i städerna, oeftergiffligt fordra, att städerna bilda egna, från landsbygden skilda valkretsar, får Utskottet, som med afseende på frågan, i hvad mån en i framtiden oförminskad hastighet i tillökningen af städernas folkmängd bör föranleda till att för städerna höja det invånareantal, som berättigar till val af representanter i Andra Kammaren, desto mera saknar anledning att för närvarande afgifva något yttrande, som obestriddigt är, att städernas riksdagsmän i nämnda Kammare hittills ökats i betydligt lägre grad än deras folkmängd tillvuxit, under det att ett motsatt förhållande egt rum med afseende på landsbygden, hemställa,

att Herr N. Peterssons förevarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 13 April 1886.

På Utskottets vägnar:

MAGNUS HALLENBORG.

Reservationer:

at Herr *Ljungman*, med hvilken Herrar *J. F. Carlsson* och *A. Peterson* förenat sig: »Såsom både i den af Utskottet nu afstyrkta motionen och i tvenne äldre sammalunda behandlade motioner med liknande syfte upprepade gånger framhållits och ej heller kunnat af Utskottet bestridas,

ökas ledamöternes antal i Riksdagen, till följd af stadgandena i 6 och 13 §§ Riksdagsordningen, så hastigt, "att med bibehållande af gällande bestämmelser den tidpunkt kan inträffa, då en lagförändring blifver af behovet påkallad" (Konstitutions-Utskottets Utlåtande 1884, N:o 11, sid. 3). F. d. statsministern Friherre L. De Geer yttrade därför ock i Första Kammaren vid remissen till Utskottet utaf en af dessa äldre motioner, att "det vore gifvet, att med en stigande folkmängd någon begränsning förr eller senare måste göras, för att antalet (riksdagsmän) icke måtte växa ut till allt för stort; men, då detta skulle ske, vore det efter hans uppfattning både enklare och rättvisare, att detta skedde utan att förändra den grund, som är lagd i Riksdagsordningen, endast genom att sätta en högre folkmängdssiffra, såsom betingande rätt att välja representant", och att, "om t. ex. för val till Första Kammaren bestämdes, att en ledamot skulle väljas för 40,000, i stället för att nu föreskrifves 30,000 personer, och för städerna t. ex. i stället för 10,000 skulle till Andra Kammaren väljas en för 15,000 personer, eller andra efter behovet lämpade siffror valdes, skulle antalet (riksdagsmän) lätt kunna reduceras, så långt man ville" (Första Kam. Prot. 1884, II, N:o 25, sid. 7—8); och med synbarligt instämmande deri framhöll också Utskottet, dels att en "förändring" med det nämnda syftet "torde, der den visar sig af nöden, rättast ske genom förhöjning i de folkmängdssiffror, efter hvilka riksdagsmännens antal nu bestämmes", enär "genom en sådan åtgärd vunnes syftet att förhindra, det antalet af Riksdagens ledamöter blefve allt för stort, och ett dylikt sätt för begränsningens åstadkommande derjemte egde förtjensten att innebära allenast en jemkning i de för vårt riksdagssätt vidtagna grunder, medan deremot förslaget att en gång för alla bestämma riksdagsmännens antal till en viss siffra innefattade en väsentlig rubbning i dessa grunder" (Konstitutions-Utskottets Utlåtande 1884, N:o 11, sid. 3—4), och dels att "en begränsning, der den en gång kan finnas befogad, ej heller borde vidtagas genom fastställande en gång för alla af ett bestämdt förhållande mellan antalet af städernas och landsbygdens representanter" (Konstitutions-Utskottets Utlåtande 1884, N:o 10, sid. 4). Att den tidpunkt, då en dylik begränsning verkligen blifver af behovet påkallad, redan nu är inne, derom borde meningens ej vara delad bland dem, som fritt från parti-politisk hänsyn vilja bedöma saken. År 1865, efter hvars folkmängd de första valen enligt nya Riksdagsordningen egde rum, funnos nemligen i städerna 498,982 invånare mot 3,615,159 på landsbygden, men år 1884 hade dessa siffror redan ändrats derhän, att emot 3,866,591 invånare å landsbygden svarade 777,857 i städerna, och vid förra årets slut egde de senare en folkmängd af 805,053 invånare, hvil-

ket ådagalägger en ökning för det året af städernas folkmängd med icke mindre än 27,196 personer. Starkast och betydelsefullast framträder denna hastigare tillväxt i städernas invånareantal i förhållande till landsbygdens uti de större och medelstora städerna, såsom af följande tabell synes:

	Antal invånare	
	1865	1885
Stockholm	133,361	215,688
Göteborg	45,541	91,033
Malmö	21,889	44,532
Norrköping	22,694	28,503
Gefle	12,511	20,753
Uppsala	10,247	20,202
Jönköping	9,801	19,344
Karlskrona	16,425	19,127
Helsingborg	6,832	15,230
Lund	9,820	14,835
Örebro	9,007	13,018
Kalmar	9,115	11,819
Linköping	6,861	11,284
Landskrona	6,918	11,263
Sundsvall	5,327	10,275
Kristianstad	6,422	9,733
Halmstad	4,654	9,562
Eskilstuna	5,296	9,271
Söderhamn	3,605	9,044

Då man nu ihågkommer, att de större och medelstora städerna få utse en riksdagsman för 10,000 invånare och de smärre städerna en för 6,000—12,000 invånare, under det att å landsbygden blott väljes en riksdagsman för 20,000—40,000 invånare, samt vidare att de större städerna få utse en riksdagsman för hvarje fullt tal af 10,000, då å landsbygden deremot en valkrets, huru mycket dess folkmängd än ökas utöfver 40,000, dock icke får välja mer än blott två riksdagsmän; så inses lätt betydelsen af denna starkare och hastigare tillväxt i städernas folkmängd och huru densamma kommer att i allt högre grad så väsentligt rubba det ursprungligen afsedda jemnvigtsförhållandet inom Riks-

dagen mellan stad och land, att betänklig orättvisa derigenom tydligen vederfares det senare.

När vår nu gällande Riksdagsordning framlades, förordades åtskiljandet af städer och landsbygd uti särskilda valkretsar, under framhållande deraf att detsamma icke »borde motiveras af stridiga intressen mellan land och stad», dels emedan det »torde ega en giltig grund i den olikartade organisationen af hvarderas kommunala förhållanden, förvaltning och lagskipning med mera» (hvadan »de städer, som icke hade egen jurisdiktion», också räknades till landsbygden) och dels emedan »vid öfvergången från en ståndsrepresentation till en författning, enligt hvilken, om de gamla ståndstraditionerne skulle fortfarande göra sig gällande, ett af de forna riksstånden egde ett öfvervägande inflytande på valens utgång, det måhända ock vore af praktisk omtanke påkalladt att försäkra ett antal platser åt dem, som icke tillhöra nämnda stånd» (Justitie-statsministern Friherre De Geers anförande till statsrådsprotokollet den 5 Januari 1863 i fråga om förslaget till ny Riksdagsordning). Ser man emellertid efter, hurudant förhållandet mellan stad och land i fråga om representationsrätten faktiskt blifvit inom särskildt Riksdagens Andra Kammare, skall man snart finna, att, såsom äfven af tre reservanter till Utskottets ofvan åberopade Utlåtande N:o 10 vid 1884 års riksdag framhållits, detsamma, »med afseende å våra beklagliga och orättvisa skatteförhållanden, obestriddligen innebär en magt fördelning mellan de olika intressena», och med hänsyn dertill nödgas man ock att i den fortgående starkare tillväxten af folkmängden uti städerna i förening med dessas större representationsrätt i förhållande till invånareantalet ur politisk synpunkt se *en verklig fara för landsbygden*, som behöfver och bör undanrödjas genom en efter de rådande förhållandena afpassad grundlagsförändring, och detta så mycket hellre som denna fara ytterligare ökas genom städernas oafbrutet tilltagande utsigter att erhålla allt flere stadsbor invalde uti Första Kammaren, till följd deraf att de stora förmögenheterne allt mer samlas i städerna, under det att deras antal minskas å landsbygden bland annat genom de större jordegendomarne sönnerstyckning och genom bruksegendomarne öfvergående till bolag o. s. v.

De tvenne äldre förslagen att minska den allt för starka tillväxten af antal ledamöter i Riksdagen och hålla tillbaka stadsrepresentanterne allt för hastiga ökning i antal i förhållande till landsbygdsrepresentanterne hafva gått ut på att vinna detta genom att en gång för alla fastställa dels riksdagsmännens antal för hvardera Kammaren och dels ett bestämdt förhållande mellan antalet af städernas och landsbygdens representanter i Andra Kammaren; men dessa förslag hafva

icke vunnit vare sig Utskottets eller någöndera Kammarens bifall. Motionären har nu i sitt förslag, hvad val till Första Kammaren vidkommer, följt den förut af både f. d. statsministern Friherre De Geer och Utskottet gifna vinken att höja den folkmängdssiffra, som betingar rätt till val af en riksdagsman, under det att han deremot, i fråga om val till Andra Kammaren, icke blott höjt nämnda folkmängdssiffra till hvad som för landsbygden vore stadgadt, utan äfven, trots Utskottets föregående uttalanden, fullständigt brutit med den för val till Andra Kammaren fastställda grundbestämmelsen om skilda valkretsar för land och stad, på samma gång som han derjemte, i stället för den nu föreskrifna delningen, föreslår införandet af tvungna *listval* för alla de valkretsar å landsbygden, hvilka på grund af sin folkmängd skulle ega att utse två eller flere riksdagsmän.

Hvarken i de städer, som icke ega den för en valkrets å landsbygden stadgade minimifolkmängden af 20,000 invånare, eller å den dem omgifvande landsbygden torde emellertid ännu finnas någon synnerlig benägenhet för eller önskan efter för bådadera *gemensamma* riksdagsmannaval, men i synnerhet med hänsyn till de medelstora städerna, hvilka nu bilda egna valkretsar, måste motviljan mot dylika val antagas vara och förblifva bestämd nog, åtminstone så länge städernas och landsbygdens intressen ännu, till följd af den befintliga beskattningsoolikheten, äro så stridiga. Mindre torde deremot kanske betänkligheterna vara med hänsyn till småstäderna, i fråga om hvilka införandet af gemensamma val med den kringliggande landsbygden också långt ifrån i samma mån skulle strida mot de skäl, som Utskottet anser kräfva bibehållandet af de nuvarande bestämmelserna i Riksdagsordningen om fullt skilda valkretsar för land och stad. Hvad åter angår de af motionären föreslagna *listvalen* för de valkretsar å landsbygden, hvilka skulle ega att välja mer än en riksdagsman, så innebära de tydligen vida mindre garanti för att valen skola utfalla efter befolkningens önskan, än då sådan valkrets, på sätt nu är föreskrifvet, delas, och äro dylika *listval* därför icke heller att eftersträfvä.

Då nu visserligen å ena sidan inga utsigter finnas för att under den närmare framtiden kunna genomdrifva ett förslag om det fullständiga upphörandet af skilnaden mellan stad och land i fråga om val till riksdagsmän i Andra Kammaren eller om höjandet i ett enda beslut af den fastställda folkmängden för stadsvalkretsarne till samma antal som för valkretsarne å landet finnes föreskrifvet, men å andra sidan ej heller behovet af en snar ändring i motionens syfte af de nu till förnyad behandling inom Riksdagen framdragna grundlagsparagraferna kan med

fog förnekas; så borde Utskottet, med anledning af motionen, hafva bestämt sig för att tillstyrka ettdera af följande tvenne, i jemförelse med motionärens mindre långt från hvad nu är stadgadt afvikande, förslag.

Alternativ N:o 1.

§ 6. Första Kammarens ledamöter skola för en tid af nio år utses af landstingen och stadsfullmäktige i de städer, som ej i landsting deltaga. Hvarje landsting och sådan stad, som nu nämnd är, välja, efter folkmängden inom sina områden, en riksdagsman för hvarje fullt tal af fyratiotusen och en för öfverskott af minst tjugutusen. Går ej folkmängden upp till fyratiotusen, väljes dock en riksdagsman.

§ 13, mom. 2. Å landet, hvartill i fråga om riksdagsmannaval äfven räknas köpingar, skola länen hvar för sig af Kammaren, så vidt ske kan efter härad och domsagor, fördelas i särskilda valkretsar, som hvardera utse en riksdagsman; och skall hvarje sådan valkrets innehålla en folkmängd af minst tjugutusen och högst fyratiotusen. (Mom. 3.) I hvarje stad, som eger en folkmängd af femtontusen eller mer, utses en riksdagsman och derutöfver, efter folkmängden, en för hvarje fullt tjugutusental, hvarmed folkmängden öfverstiger femtontusen. Öfriga städer ordnas af Kammaren, så vidt ske kan länsvis, i särskilda valkretsar, som hvardera utse en riksdagsman; och skall hvarje sådan valkrets innehålla en folkmängd af minst tiotusen och högst tjugutusen.

Alternativ N:o 2.

§ 6. Första Kammarens ledamöter — — — — landsting deltaga. Hvarje landsting och sådan stad, som nu nämnd är, välja, efter folkmängden inom sina områden, en riksdagsman för hvarje fullt tal af fyratiotusen och en för öfverskott af minst tjugutusen. Går ej folkmängden upp till fyratiotusen, väljes dock en riksdagsman.

§ 13, mom. 2. Å landet, hvartill i fråga om riksdagsmannaval äfven räknas städer med mindre folkmängd än tiotusen, utses för hvarje domsaga en riksdagsman. Till hvilken domsaga inom länet dylik stad, som på grund af sitt läge kan föras samman med mer än en domsaga, skall höra, bestämmes af Konungen. Domsaga, som, inberäknadt der-till sålunda lagda städer, har större folkmängd än fyratiotusen, varde dock af Konungen, så vidt ske kan häradsvis, indelad i så många valkretsar, som domsagan eger fulla tjugutusental af invånare, hvilka val-

kretsar hvardera välja en riksdagsman. (Mom. 3.) I hvarje stad, som eger en folkmängd af tiotusen eller mer, utses en riksdagsman och derutöfver, efter folkmängden, en för hvarje fullt tjugutusental, hvarmed folkmängden öfverstiger tiotusen.

§ 16, mom. 1. Valen förrättas för landet, medelst elektor, inför domhafvanden eller, om valkretsen lyder under flera domstolar, inför den magistrat eller domhafvande, under hvilken största folkmängden lyder. För hvarje kommun väljes en elektor och derutöfver, efter folkmängden, en för hvarje fullt tal af ett tusen. (Mom. 2.) Kommuner, som hafva att gemensamt välja riksdagsman, ega dock begagna det omedelbara valsättet — — — valprotokollen till vederbörande valförrättare insändas. (Mom. 3.) I stad, som har att ensam sända en eller flere riksdagsmän — — — (oförändradt).

§ 20. För den, som blifvit utsedd till ledamot i Andra Kammaren, utfärdas ofördröjligen fullmakt, underskrifven af vederbörande valförrättare, och af följande lydelse: "Vid riksdagsmannaval, som den — — hållits i N. N. valkrets" — — (oförändradt).

§ 22, mom. 1. Är någon missnöjd med val till riksdagsman i Andra Kammaren, må han deröfver anföra besvär hos Konungens Befallningshafvande i valorten. För det ändamål eger klaganden — — — (oförändradt)".

af herr *Farup*: "Ehuru ostridigt är, att det, med afseende å städernas alltjemt ökade folkmängd, måste vara af behofvet påkalladt, att en ändring vidtages uti nu gällande representationsrätt för stad och land, så kan jag icke tillstyrka bifall till motionärens förslag i hela dess utsträckning, af orsak att det ursprungliga förhållandet mellan deras representationsrätt derigenom icke skulle komma att bibehållas. Nedflyttandet af "strecket" kan väl icke heller länge låta vänta på sig, och som jag icke kan göra mig klart, hvilka verkningar detta skall komma att hafva, så anser jag klokheten bjuda att först härutinnan vinna klarhet, så att den ena reformen icke må lägga hinder i vägen för den andra".

Herrar *Jönsson*, *Norén* och *C. A. Andersson* hafva begärt få antecknad, att de ej varit närvarande vid Utskottets behandling af motionen, hvars pröfning äfven Herr *Hedin* på grund af anmaldt sjukdomsförfall varit förhindrad att deltaga.